

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มอายุที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์สูง : ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร" (The Opinions of Living with HIV Infected Peoples in High Risk Sex-Behavioral Age Group : A Case Study of Bangkok Metropolis.) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 150 คน โดยจำแนกออกเป็น

- บุคคลที่ประกอบอาชีพพิเศษทั้งชายและหญิง ซึ่งประกอบการและพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยขอความอนุเคราะห์จากทางโรงพยาบาลบางรัก คัดเลือกเฉพาะผู้ป่วยใหม่ที่เข้ารับการรักษาในแต่ละวันและมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 13-36 ปี รวมจำนวน 100 คน
- บุคคลที่มีพฤติกรรมร่วมเพศหรือรักสองเพศ โดยประสานความร่วมมือกับกลุ่มภราดรภาพอัปป์ยโรคเอดส์แห่งประเทศไทย คัดเลือกเฉพาะสมาชิกเพศชายซึ่งพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 13-36 ปี จำนวน 50 คน

ในการคัดเลือกตัวอย่งนั้นจำเป็นต้องใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Purposive Sampling เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตรงตามที่ต้องการ และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Accidental Sampling ในการเก็บข้อมูลทุกรายกรณี แต่สำหรับการศึกษาเป็นรายกรณีนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจที่จะตอบของกรณีศึกษาด้วย ซึ่งต้องมีการสัมภาษณ์อย่างทิ้งช่วงเวลาสักกระยะหนึ่ง ประมาณ 2-3 ครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบที่ได้รับจากกรณีศึกษาแต่ละราย

ซึ่งบทบาทที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นบทบาทสมมติ มุ่งสอบถามความคิดเห็นในกรณีที่สมมุติว่าผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนติดเชื้อเอชไอวีแล้วจะมีความรู้สึกต่อตนเองอย่างไร และมีความคาดหวังว่าบุคคลรอบข้างของตนจะมีความรู้สึกต่อตนเองอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ยังมุ่งเพื่อดูถึงความคิดที่จะแก้แค้นสังคมและเหตุผลอีกด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-ended Form) และแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากแนวความคิดทางทฤษฎีต่าง ๆ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข่าวสารสถานการณ์โรคเอดส์ ตลอดจนคำแนะนำจากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และคลุกคลีกับงานด้านนี้ โดยยึดถือกรอบแนวคิดในการวิจัยที่วางไว้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับบุคคลทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน แล้วนำผลการทดสอบมาปรับปรุงข้อความ และข้อความตอบให้มีความเหมาะสม เข้าใจข้อความได้ง่ายและมีความชัดเจน จากนั้นตรวจสอบทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.78 แสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นได้ในระดับสูง

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลที่เป็นปัจจัยทางสังคมระดับมหภาคและปัจจัยทางพฤติกรรม
- ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้และความเชื่อที่มีต่อโรคติดเชื้อเอชไอวี
- ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี
- ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับกรณีศึกษา

วิธีการเก็บข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือแนะนำตัวเองจากอาจารย์ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ถึงหัวหน้าองค์กรแต่ละองค์กร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. แนะนำตัวกับบุคคลผู้ถูกศึกษา ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และตอบการสัมภาษณ์
3. นำข้อมูลทุกชุดที่ได้มาตรวจทานทันทีที่ผู้ถูกศึกษาตอบเสร็จ แล้วอธิบายเพิ่มเติมถึงข้อความรู้ที่ถูกต้องและตอบการซักถามแก่บุคคลผู้ถูกศึกษา
4. ให้คะแนนลงรหัสคะแนน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package of the Social Science) และแปลผลตามกรอบแนวคิดที่วางไว้

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม 2535 จนกระทั่งถึงเดือนธันวาคม 2535 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 เดือน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ไว้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent variables)

1. ความรู้และความเชื่อที่มีต่อโรคติดเชื้อเอชไอวี เป็นตัวแปรระดับช่วง (Interval scales)
2. ปัจจัยภายนอกทางสังคมระดับมหภาค และปัจจัยทางพฤติกรรม ได้แก่
  - 2.1 เพศ เป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal scales) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ
    - 2.1.1 เพศชาย
    - 2.1.2 เพศหญิง
  - 2.2 อายุ เป็นตัวแปรระดับช่วง (Interval scales) แล้วแปลงเป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal scales) ภายหลัง
  - 2.3 ระดับการศึกษา เป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Ordinal scales) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
    - 2.3.1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า หรือต่ำกว่า
    - 2.3.2 จบชั้นมัธยมต้น หรือมัธยมปลาย หรือเทียบเท่า
    - 2.3.3 จบอุดมศึกษา หรืออนุปริญญา หรือเทียบเท่า
  - 2.4 อาชีพ เป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal scales) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ
    - 2.4.1 อาชีพพิเศษ
    - 2.4.2 ไม่ใช่อาชีพพิเศษ
  - 2.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal scales) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ
    - 2.5.1 ต่ำกว่า 4,000 บาท
    - 2.5.2 4,001 - 8,000 บาท
    - 2.5.3 มากกว่า 8,001 บาท

2.5.4 ไม่นั่นนอน

2.6 สถานภาพสมรส เป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal scales) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.6.1 โสด

2.6.2 สมรส

2.6.3 หม้าย และหย่าร้างหรือแยกกันอยู่

2.7 ลักษณะทางเพศสัมพันธ์ เป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal scales) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.7.1 รักต่างเพศ

2.7.2 รักสองเพศ

2.7.3 รักร่วมเพศ

ตัวแปรตาม (Dependent variables)

ความคิดเห็นที่มีต่อการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี นำผลการสัมภาษณ์มาจำแนกเป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal scales) ภายหลัง

เกณฑ์การวัดตัวแปร

ความรู้และความเชื่อที่มีต่อโรคติดเชื้อเอชไอวี ความรู้ในส่วนนี้ได้แก่ สาเหตุของโรค ลักษณะกลุ่มอาการของโรค การติดต่อ อาการแสดง การดำเนินโรค การป้องกัน ความสำคัญของโรค โอกาสในการติดเชื้อ ความรุนแรงของโรค และผลดีของการป้องกันโรค แบบสอบถามนี้วัดโดยให้ข้อเลือกตอบเป็น เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย และให้ผู้ตอบแบบสอบถามใส่เครื่องหมายลงให้ตรงกับข้อเลือกตอบตามข้อความที่ระบุไว้ (เกณฑ์การวัดตัวแปรนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นใหม่ เนื่องจากจากประสบการณ์ในการทำวิจัยพบว่า ถ้าให้ข้อเลือกตอบเป็น 3 หรือ 5 ข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มที่จะตอบอย่างเป็นกลางซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาวิจัยได้)

แบบวัดส่วนนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 27 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่ถูกต้อง (Positive statement) และผู้ตอบตอบ เห็นด้วย	ให้คะแนน 1
ข้อความที่ถูกต้อง (Positive statement) และผู้ตอบตอบ ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน 0
ข้อความที่ผิด (Negative statement) และผู้ตอบตอบ เห็นด้วย	ให้คะแนน 0
ข้อความที่ผิด (Negative statement) และผู้ตอบตอบ ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน 1

จำนวนข้อความที่ถูกต้อง (Positive statement) มีจำนวน 20 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 25, 27

จำนวนข้อความที่ผิด (Negative statement) มีจำนวน 7 ข้อ คือ ข้อที่ 4, 5, 6, 21, 22, 24, 26

แบบวัดส่วนนี้เป็นแบบวัดชนิด ช่วงมาตรา (Interval Scales)

คะแนนต่ำสุด ได้ 0 คะแนน

คะแนนสูงสุด ได้ 27 คะแนน

การจัดคะแนนเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วง 0-10 คะแนน ถือว่า มีความรู้และความเชื่อต่อโรค ต่ำ

ช่วง 11-22 คะแนน ถือว่า มีความรู้และความเชื่อต่อโรค ปานกลาง

ช่วง 23-27 คะแนน ถือว่า มีความรู้และความเชื่อต่อโรค สูง

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มอายุที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง ในเขตกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้มีการประมวลผลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package of the Social Science หรือ SPSS) และใช้วิธีการทางสถิติเพื่อการพรรณนาและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลที่เป็นปัจจัยทางสังคมระดับมหภาคและปัจจัยทางพฤติกรรม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage) โดยรวมและจำแนกตามกลุ่ม
2. ลักษณะข้อมูลที่แสดงถึงความรู้และความเชื่อที่มีต่อโรคติดเชื้อเอชไอวี และความคิดเห็นที่มีต่อการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีภายหลังการแปรค่า โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าเฉลี่ย (Mean) และร้อยละ (Percentage) โดยรวมและจำแนกตามกลุ่ม
3. การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ความรู้และความเชื่อที่มีต่อโรคติดเชื้อเอชไอวี และปัจจัยทางสังคมระดับมหภาค กับตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นที่มีต่อการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ภายหลังการแปรค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การหาค่าความสัมพันธ์แบบไคสแควร์ (Chi-square test), การวิเคราะห์แบบตารางวิเคราะห์ความ

สัมพันธ์ (Cross-Tab Table) และหาค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

ส่วนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับกรณีศึกษาทั้ง 9 กรณี มาเสนอในลักษณะการเขียนเชิงบรรยาย